KiFiD
Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 39
d.d. 17 februari 2011
(prof. mr. C.E. du Perron, voorzitter, drs. A.I.M. Kool, mr. A.W.H. Vink, prof. mr. M.L. Hendrikse en drs. L.B. Lauwaars RA)

Samenvatting

Kapitaalverzekering met recht op winstaandeel. Geschil met betrekking tot teleurstellende winstontwikkeling. Consument vordert van Aangeslotene een gegarandeerde uitkering op basis van de in het offertetraject gehanteerde prognose en hij wenst inzage in de kostenstructuur. Consument meent dat hij er vanuit mocht gaan dat de verzekerde waarde op de einddatum zich zou ontwikkelen conform de in 1985 door een voorganger van Aangeslotene gecommuniceerde prognose en beroept zich op misleiding. De Commissie is van oordeel dat Consument wist althans had behoren te weten dat de mate van verhoging van het door hem verzekerde gegarandeerde kapitaal op basis van winstdeling onzeker was. De Commissie acht misleiding niet aangetoond. Aangeslotene is niet verplicht tot nadere toelichting inzake de kostenstructuur.

1. Procedure

De Commissie beslist met inachtneming van haar Reglement en op basis van de volgende stukken:

- het door de Ombudsman Financiële Dienstverlening overgelegde dossier;
- het ingevulde en door Consument op 3 juni 2009 ondertekende vragenformulier;
- het antwoord van Aangeslotene van 29 maart 2010;
- de repliek van Consument van 19 april 2010;
- de dupliek van Aangeslotene van 29 april 2010;
- de ter zitting overgelegde pleitnota van Consument;
- de ter zitting door Aangeslotene overgelegde uitspraak van de Raad van Toezicht Verzekeringen (Nr. 2005/027 Le).

De Commissie heeft vastgesteld dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid.

De Commissie heeft vastgesteld dat partijen het advies als bindend zullen aanvaarden.

De Commissie heeft partijen opgeroepen voor een mondelinge behandeling op 13 september 2010.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

2.1 Consument heeft op 1 november 1985 bij een rechtsvoorganger van Aangeslotene een kapitaalverzekering gesloten met recht op winstaandeel en einddatum 1 november 2014. De maandpremie bedraagt € 139,50 en er is een minimum gegarandeerd kapitaal overeengekomen ad € 79.284,48. Het spaardeel van de premie bedraagt € 104,06 en het risicodeel bedraagt € 35,43.

2.2 Op de aan Consument toegezonden offerte van 27 september 1985 staat vermeld dat de winstdeling gebaseerd is op de bedrijfsresultaten van de rechtsvoorganger van Aangeslotene, waarbij ten minste 90% van deze resultaten bestemd zal worden voor verdeling onder de polishouders. Wat betreft de winstprognose is het volgende vermeld:

> "Over de grootte van de toekomstige uitkeringen, boven het gegarandeerde gedeelte, kan uiteraard geen toezegging worden gedaan. Uitgaande van ervaringen in het verleden en reële winstverwachtingen in de toekomst is een prognose van de te verwachten winst-bijschrijvingen opgesteld. Deze prognose is gebaseerd op een jaarlijkse winstbijschrijving die onder het niveau van de huidige winstbijschrijvingen ligt".

2.3 Op 8 juni 1989 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden, waarbij de onder 2.2 genoemde 90%-clausule is komen te vervallen.

2.4 Artikel 22 lid 1van de algemene verzekeringsvoorwaarden luidt:

> "Iedere verzekering die gesloten is met recht op winstaandeel komt in aanmerking voor een gedeelte van de winst, zoals die volgens periodiek vastgestelde maatstaven wordt bepaald".

2.5 In de statuten van (de rechtsvoorganger van) Aangeslotene is de wijze van winstdeling inhoudelijk uitgewerkt in die zin dat jaarlijks door de algemene vergadering van aandeelhouders vastgesteld werd welk deel van de voor uitkering vatbare winst kon worden toegerekend aan verzekeringen en dat van dat deel van de winst ten minste 90% bestemd zou worden om te worden verdeeld onder de daartoe gerechtigde polishouders.

2.6 Consument verwijst in dit kader naar artikel 17 lid 2 van de statuten van voor 1989, op grond waarvan de rechtsvoorganger van Aangeslotene met Consument zou zijn overeengekomen dat 90% van de bedrijfsresultaten zou worden doorgegeven. Na de statutenwijziging is voor de polishouders van de rechtsvoorganger van aangeslotene, waaronder Consument, een eigen winstdelingsregeling tot stand gekomen.

2.7 Consument ontving van de rechtsvoorganger van Aangeslotene regelmatig specificaties van de winstopbouw. Na een overname op 27 augustus 1996 heeft Consument vrijwel geen specificaties meer ontvangen terwijl - naar Consument later is gebleken - de winstbijschrijvingen afnamen.

2.8 Volgens Consument is niet onomstotelijk komen vast te staan dat de teleurstellende winstontwikkeling uitsluitend is terug te voeren op de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Om die reden heeft Consument - in de veronderstelling dat hij een beleggingsverzekering had gesloten - Aangeslotene bij brief van 28 maart 2008 aangesproken op de naar zijn mening ten onrechte in rekening gebrachte (te hoge) kosten waardoor de beleggingsresultaten, en dus ook de winstbijschrijvingen, in negatieve zin zijn beïnvloed.

2.9 Aangeslotene heeft bij brief van 21 april 2008 aan Consument bericht dat geen sprake is van een beleggingsverzekering maar van een gemengde verzekering met een gegarandeerde uitkering. Dit betekent, aldus Aangeslotene, dat de kosten reeds verwerkt zijn in de premie en wel zodanig dat daartegenover een gegarandeerd kapitaal zal worden uitgekeerd op de einddatum.

2.10 Consument is niet overtuigd door de toelichting van Aangeslotene en wenst inzage in de kostenstructuur. Volgens Aangeslotene behoort deze - nu geen sprake is van een beleggingspolis - tot het vrije maatschappijbeleid en valt een dergelijke inzage niet door Consument af te dwingen.

3. Geschil

3.1 Consument vordert van Aangeslotene een gegarandeerde uitkering op basis van de in het offertetraject gehanteerde prognose.

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen:
- De destijds gecommuniceerde prognose is een belangrijke factor geweest in het besluitvormingsproces voorafgaand aan de totstandkoming van de verzekering. Op basis van de informatie op de offerte heeft bij Consument de gerechtvaardigde

verwachting kunnen ontstaan dat de verzekerde waarde op de einddatum zich zou ontwikkelen conform de geprognosticeerde waarde. Thans blijkt er evenwel een onevenredig groot verschil te bestaan tussen de geschatte waarde op einddatum (ca. € 87.000,-) en de geprognosticeerde waarde (€ 131.570,-). Hierdoor is sprake van misleiding van Consument.
- Voor de onderhavige verzekeringsovereenkomst gold voor de statutenwijziging dat ten minste 90% van het voor verzekeringen bestemde gedeelte van de bedrijfswinst aan de polishouders ten goede dient te komen. Indien bij de statutenwijziging van 8 juni 1989 een vervangende regeling tot stand is gekomen die minimaal even gunstig zou zijn als de 90% regeling, dan is de gepresenteerde teleurstellende ontwikkeling in de winstbijschrijving voor Consument onverklaarbaar.
- Winstdeling op basis van de maatschappijwinst is niet gelijkwaardig aan winstdeling beperkt tot het rendement van een deelportefeuille.
- Ten onrechte heeft Aangeslotene geweigerd inzage te geven in de opbouw van de kostenstructuur, meer specifiek de samenstelling van de premie.

3.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, het volgende als verweer aangevoerd:
- De Algemene Voorwaarden en de aanvullende voorwaarden maken onderdeel uit van de offerte. In artikel 22.1 van de Algemene Voorwaarden is bepaald dat de winst wordt bepaald volgens periodiek vastgestelde maatstaven. Welk gedeelte van de winst in aanmerking komt voor de winstdeling is geregeld in de statuten van de voorganger van Aangeslotene.
- Op 8 juni 1989 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden. De statutenwijziging is op rechtsgeldige wijze tot stand gekomen. Artikel 17 van de statuten is toen vervangen door een nieuw artikel 17, waarin is bepaald dat voor de houders van winstdelende polissen jaarlijks ten laste van het resultaat van de vennootschap een voorziening wordt gevormd ter verdeling onder de verzekeringnemers die volgens de polisvoorwaarden aanspraak kunnen maken op een winstaandeel. Er is een direct verband tussen de winstbijschrijving en de over de voorziening behaalde beleggings-opbrengsten.
- De contractuele relatie met Consument is niet gewijzigd nu de wijze van vaststelling van het winstaandeel geen onderdeel uitmaakte van de polisvoorwaarden en afhankelijk is gebleven van de beslissing van de vergadering van aandeelhouders. Er bestaat geen recht op een winstdeel van de bedrijfsresultaten van Aangeslotene als geheel, omdat voor de houders van polissen als de onderhavige een eigen winst-delingsregeling geldt. Deze regeling is bij de statutenwijziging van 1989 (eveneens) rechtsgeldig tot stand gekomen.
- Consument verkeert ten onrechte in de veronderstelling dat er een recht bestaat op inzage in de kostenstructuur, inclusief de samenstelling van de premie. Er is geen

sprake van een beleggingsverzekering, maar van een gemengde verzekering met een gegarandeerd minimumkapitaal, een toezegging derhalve voor een bepaalde minimum uitkering onafhankelijk van behaalde (bedrijfs)resultaten. Voor deze verzekering geldt dat Consument een aanbod is gedaan tegen een bepaalde prijs en Consument dit aanbod heeft aanvaard tegen de door Aangeslotene vastgestelde prijs. Wel heeft Aangeslotene inzicht gegeven in het spaardeel en het risicodeel van de totale premie.
- Hoezeer de teleurstelling van Consument met betrekking tot de ontwikkelingen in de winstbijschrijvingen ook te begrijpen is, Aangeslotene handelt conform hetgeen contractueel tussen haar en Consument is overeengekomen en er is dan ook geen aanleiding voor Aangeslotene om toezeggingen te doen omtrent aanvullende gegarandeerde uitkeringen op de einddatum.

4. Beoordeling

4.1 Uit de door partijen overgelegde stukken en het door hen ter zitting gestelde blijkt dat op 1 november 1985 een verzekeringsovereenkomst tussen Consument en Aangeslotene tot stand is gekomen, meer specifiek een gemengde verzekering met een gegarandeerd minimumkapitaal en recht op winstdeling, en dat ten tijde van de totstandkoming van de verzekeringsovereenkomst de winstbijschrijving plaatsvond op basis van de onder 2.2 genoemde 90%-clausule.

4.2 De Commissie stelt vast dat op 8 juni 1989 een statutenwijziging heeft plaatsgevonden en dat deze op rechtsgeldige wijze tot stand is gekomen. Daarbij is de 90%-clausule komen te vervallen en is een speciale voorziening getroffen voor de winstdelende polissen van de rechtsvoorganger van Aangeslotene. In tegenstelling tot de opvatting van Consument, is er derhalve geen sprake geweest van een contractwijziging maar van een statutenwijziging waartoe Aangeslotene bevoegd was. De verzekeringsvoorwaarden zijn derhalve niet gewijzigd.

4.3 Bij de onderhavige verzekering met een gegarandeerde uitkering wordt bij de vaststelling van de premie rekening gehouden met een gegarandeerde rentevergoeding. Het winstdeel is gebaseerd op de winst die de maatschappij behaalt op haar portefeuille winstdelende polissen en de mate waarin de betreffende polis daaraan heeft bijgedragen.
Voor de stelling van Consument, te weten dat eenzijdig het recht op winstaandeel is gewijzigd c.q. onvoldoende duidelijkheid bestaat omtrent de wijze van winstbijschrijving, is geen steun te vinden in het dossier. Ingevolge artikel 22 lid 1 van de toepasselijke algemene verzekeringsvoorwaarden kunnen de winstdelingsregels periodiek worden aangepast. Het systeem van winstbijschrijving verschilt daarmee niet van de wijze van vaststelling van het winstdeel door de rechtsvoorganger van

Aangeslotene. Niet gebleken is dat Aangeslotene bij het aanpassen van de winstdelingsregeling of bij het uitvoeren daarvan onredelijk heeft gehandeld.

4.4 Op de offerte staat onomwonden dat geen garanties kunnen worden gegeven met betrekking tot de omvang van het niet gegarandeerde deel van de uitkering. Hoewel de vooruitzichten destijds gunstiger waren dan in de afgelopen jaren, kan niettemin worden geconcludeerd dat Consument wist althans had behoren te weten dat de mate van verhoging van het door hem verzekerde gegarandeerde kapitaal, waaronder het gegarandeerde kapitaal op basis van winstdeling, onzeker c.q. variabel was. Het onzekere karakter van de verhoging is inherent aan de door Consument gekozen verzekering. De Commissie acht het niet door Consument aangetoond dat sprake was van misleiding van Consument door Aangeslotene.

4.5 Voor zover Consument de mening is toegedaan dat hij recht heeft op inzage in de door Aangeslotene gehanteerde kostenstructuur, met name voor zover deze van invloed zou zijn geweest op het niet variabele deel van de winstbijschrijvingen, kan de Commissie deze opvatting niet onderschrijven. In artikel 22 lid 1 van de verzekeringsvoorwaarden is immers bepaald dat de winst volgens periodiek vastgestelde maatstaven wordt bepaald. Consument is met deze voorwaarde akkoord gegaan en daarmee met het maatschappijbeleid ter zake. Aangeslotene is niet verplicht tot verdere toelichting van de opbouw van de premie en de vaststelling van de winstdelen dan thans het geval is. Daarbij neemt de Commissie in aanmerking dat de ontwikkeling van de te verdelen winst in overeenstemming lijkt te zijn met de marktontwikkelingen.

4.6 Het voorgaande leidt tot het oordeel dat de vordering van Consument zal worden afgewezen. Alle overige door partijen ingebrachte stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden en zullen derhalve onbesproken blijven.

5. Beslissing

De Commissie wijst, als bindend advies, de vordering van Consument af.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak.